

به نام خدا

ساختار طرح پیشنهادی (Proposal)

پیشنهادی را که به صورت مکتوب و مدون در قالبی مشخص به شخص یا اشخاص برای بررسی و پذیرش ارائه می شود، پیشنهاد یا پروپوزال می گویند. پیشنهاد پژوهشی Research proposal رکن اصلی هر تحقیق است که در آن پژوهشگر مسیر و اهداف تحقیق خود را مشخص می کند و سپس جهت دستیابی به اهداف به جستجو و آزمایش می پردازد (حیاتی، ۱۳۸۶).

عناصر ساختاری طرح پیشنهاد پژوهشی شامل عنوان، بیان مسأله، سؤال، فرضیه، روش پژوهش، پیشینه پژوهش، مشکلات و محدودیتها، ضرورت و اهمیت، خلاقیت و نوآوری، تعریف عملیاتی کلید واژهها و جدول زمانی و هزینه می باشد که تعریف مختصر هر کدام از بخشهای اصلی طرح پیشنهادی به شرح زیر می باشد:

عنوان

۱. عنوان پروپوزال باید به گونه ای جامع تنظیم شود و محتوای پژوهش را در برگیرد. همچنین در عنوان دقت شود که از کلمات اختصاری مبهم استفاده نشود.
۲. عنوان به صورت غیر سؤالی مطرح شود.
۳. مختصر، گویا و عاری از پیش داوری باشد.
۴. غیر تکراری، بدیع و نو باشد.
۵. واضح و روشن باشد.
۶. تعداد کلمات ذکر شده در عنوان بیش از ۱۶ کلمه نباشد.
۷. لازم است تا عنوان به صورت فارسی و انگلیسی نوشته شود.

بیان مسأله

۱. مسأله عبارت است از شکاف بین وضع موجود و آنچه باید باشد. بنابراین با توجه به تعریف مسأله در بخش بیان مسأله در طرح پیشنهادی تحقیق باید به تعریف و اهمیت موضوع، دلایل انتخاب موضوع و فواید ناشی از انتخاب موضوع ذکر گردد. همچنین دقت شود در بیان مسأله به منابع معتبر و جدید نیاز است.
۲. در بیان مسأله از کل به جز و از عمومی به اختصاصی مطالب گذاشته می شود.
۳. حدود مسأله و مشکل به طور دقیق تشریح گردد.
۴. به ضرورت پژوهش و نقش آن در ارتقای شرایط حال حاضر نیز پرداخته می شود.

اهداف

۱. اهداف پژوهش از درون و بطن مسأله استخراج می‌گردد و به اهداف کلی، جزئی کاربردی و فرعی طبقه بندی می‌گردد. نکته حایز اهمیت این است که اهداف باید به گونه‌ای تنظیم شوند که قابل دسترس، قابل سنجش و ارزیابی باشند.
۲. اهداف کلی در قالب یک جمله و به صورت شفاف و قابل فهم ارائه می‌گردد و بسیار شبیه عنوان تحقیق و حتی ممکن است تکرار عنوان پژوهش باشد.
۳. اهداف کلی می‌توانند به اهداف جزئی طبقه‌بندی گردند.
۴. اهداف کلی و جزئی با کلمات قابل سنجش مانند تعیین و مقایسه آغاز می‌گردد.
۵. اهداف کاربردی بر خلاف اهداف کلی و جزئی، دقیق و قابل سنجش نیست و سعی بر بیان جنبه‌های کاربردی پژوهش دارد.
۶. در اهداف فرعی نتایج جنبی و قابل توجه در تحقیق نشان داده می‌شود.

سوالات

۱. طرح سؤال آشکار ترین نقطه شروع یک پروژه تحقیق است. سوالات در اغلب موارد با این واژه های سؤالی چرا، چگونه، چه کسی، چه چیزی، در چه زمانی (کی) در چه مکانی (کجا) آغاز می‌گردد.
۲. برای هر هدف توصیفی یک سؤال مطرح می‌شود و برای اهداف تحلیلی نیز فرضیات گذاشته می‌شود.

فرضیات

۱. فرضیه تحقیق یک حدس علمی یا پیش داوری است که بوسیله ی جمع آوری حقایقی که منجر به قبولی یا رد آن فرضیه می شود مورد آزمایش قرار می گیرد. لازم به ذکر است فرضیات به دو گونه فرضیه های جهت دار و بدون جهت طبقه بندی می‌گردند.
۲. در فرضیات بدون جهت، محقق رابطه، تفاوت یا اثر را بیان می‌کند ولی سمت و جهت آن را بیان نمی نماید. این در حالی است که در فرضیه های جهت دار، جهت گیری محقق در نوع تفاوت بیان می‌گردد.
۳. فرضیه باید با عبارات روشن و دقیق، روابط میان متغیرها را بیان نماید.
۴. فرضیات نیز مانند اهداف باید قابل سنجش و اندازه گیری باشد.

پیشینه پژوهش

پیشینه تحقیق، مطالعه گذشته است و نگاهی است به آنچه دیگران در زمینه این تحقیق یا موضوعات مشابه انجام داده اند. در بررسی پیشینه، به صورت مختصر به اهداف پژوهشگران، نتایج و روش‌های مورد استفاده آنان در تحقیق اشاره می‌گردد. در بخش پیشینه پژوهش لازم است تا به پژوهش‌های مشابه در ایران و خارج از ایران اشاره گردد. همچنین دقت شود حداقل نیمی از منابع استفاده شده در این بخش مربوط به ۵ سال اخیر باشد.

اهمیت و ضرورت پژوهش

ضرورت معمولا با اهمیت یکسان تلقی می‌شود. در حالیکه تفاوت بسیار ظریفی بین این دو وجود دارد. ضرورت انجام تحقیق در باره یک مساله به فوریت زمانی تحقیق در باره آن مساله بر می‌گردد. حال آنکه بیان اهمیت موضوع تحقیق، باید بتواند اهمیت و ارزش تحقیق را نسبت به نظریه‌های موجود و یا شرایط موجود، به اثبات برساند.

روش پژوهش

انتخاب روش مناسب در پژوهش، به عنوان بخش کلیدی پژوهش محسوب می‌گردد. در روش پژوهش موارد زیر مورد توجه قرار می‌گیرد.

۱. نوع پژوهش به لحاظ هدف غایی (کاربردی توسعه‌ای و نظری) مشخص گردد.
۲. روش انجام پژوهش اعم از توصیفی، تاریخی، همبستگی و مانند آن‌ها مشخص شود.
۳. در این بخش به کلیه متغیرهای پژوهش اعم از مستقل و وابسته اشاره می‌گردد.
۴. ابزار گردآوری داده‌های اعم از میدانی و کتابخانه‌ای مشخص گردد.
۵. روش‌های ارزیابی، چگونگی شبیه‌سازی و مانند آن‌ها که در تحقیق مورد استفاده قرار خواهد گرفت، مشخص گردد.
۶. فرآیند پژوهش و گام‌های تحقیق به صورت دقیق ذکر شود. در این بخش می‌توان از نمودار نیز جهت روشن نمودن دقیق فرآیند پژوهش بهره گرفت.
۷. چنانچه تحقیق در بستر پیمایشی انجام می‌پذیرد، در بخش روش پژوهش به جامعه مورد مطالعه، روش نمونه‌گیری و مانند آن‌ها اشاره گردد.

نمودار زمانی

در انتهای طرح پیشنهادی نمودار و جدول زمانی پژوهش جهت مشخص نمودن مدت زمان مورد نیاز تحقیق در هر مرحله گذاشته می‌شود. جهت مشخص نمودن مدت زمان مورد نیاز می‌توان از جدول زیر بهره گرفت:

شروع و پایان هر مرحله از عملیات بر حسب ماه (خانه های مربوط به هر مرحله را هاشور بزنید)												ترتیب گزارشات	مدت اجرای هر مرحله (ماه)	عنوان عملیات در هر مرحله	ترتیب مراحل					
۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱									

- با توجه به اینکه بررسی و داوری پروپوزالها بر اساس نکات مندرج در این راهنما صورت می‌گیرد، لذا دانشجویان مقطع کارشناسی ارشد ملزم به رعایت آنها در هنگام تنظیم پروپوزال می‌باشند.